

Allmänna vattentjänster för fastigheterna i Truvets by, Skövde kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Västra Götalands län förelägger med stöd av 51 § lag (2006:412) om allmänna vattentjänster Skövde kommun att för fastigheterna inom området enligt nedanstående karta, bestämma verksamhetsområde för spillvatten och dricksvatten samt att se till att behovet snarast, dock senast den 31 december 2021 tillgodoses genom en allmän va-anläggning.

Bakgrund

Länsstyrelsen fick den 18 oktober 2016 en skrivelse från Helene af Kleen (klagande), gällande Skövde kommuns ansvar att ordna vatten och avlopp för fastigheterna i Truvets by i Skövde kommun. Då klagande anser att husen ligger för tätt för att lösa vattentjänsterna på ett bra sätt själva samt då Klämmabäcken inte mår bra vill man att Länsstyrelsen prövar Skövde kommuns ansvar enligt 6 § i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. Begäran har sedan kompletterats med analysprotokoll över dricksvattnet i två brunnar.

Länsstyrelsen har begärt in och erhållit yttrande från Miljösamverkan östra Skaraborg samt från Skövde kommun i egenskap av ansvarig för de allmänna vattentjänsterna i kommunen. Klagande har fått möjlighet att bemöta dessa yttranden. Länsstyrelsen har den 19 april 2017 kommunicerat kommunen ett förslag på föreläggande som Skövde kommun den 31 maj 2017 har bemött detta förslag. Klagande har fått ta del av kommunens yttrande. Kommunen har den 25 augusti inkommit med ytterligare ett yttrande .

Yttranden

Skövde kommun

Skövde kommun framför bland annat att kommunfullmäktige i december 2015 tog beslut om en kommunövergripande va-plan för Skövde kommun. Planen omfattar beskrivning av dagens vatten- och avloppsförsörjning, både kommunal och enskild, samt en plan med de åtgärder som behövs för att möta behov och krav idag och i framtiden. Va-planen finns bilagd yttrandet.

Redan i maj 2014 beslutade kommunfullmäktige om en va-policy för Skövde kommun. Här anges bland annat att:

- Utökning av verksamhetsområde för kommunal anslutning av samlad bebyggelse förutsätter en hög bebyggelsetäthet och påvisbart behov utifrån hälso- eller miljöhänsende.

Som underlag för den delplan av va-planen som heter "VA-utbyggnadsplan" togs under vår-sommar 2014 fram ett PM, "Framtida kommunal VA-utbyggnad", daterat 2014-06-29. I dokumentet redovisas en sammanvägd bedömning av områden i Skövde kommun utifrån 6 § vattentjänstlagens. För att tydliggöra vilka områden som bedöms vara samlad bebyggelsen och som därmed ska vara kommunalt verksamhetsområde har kommunen angett områden med minst 20 angränsande bebyggda fastigheter där det är maximalt 50 meter mellan bostadshusen. Truvets by uppfyller inte detta och finns därmed inte med bland de redovisade områdena. Totala antalet bebyggda fastigheter i området är kring 40 st men det är alltså inte tillräckligt många som ligger tätt för att definitionen i ovan nämnda PM ska uppfyllas.

Skövde VA och va-rådgivaren på MÖS har sedan över ett år tillbaka haft kontakt med fastighetsägare i området som varit intresserade av att bilda en förening och bygga ut gemensamhetsanläggning för bara spillvatten eller både spill- och dricksvatten. De har blivit anvisade en förbindelsepunkt på det allmänna va-nätet i Våring. Dyliga föreningar finns på flera håll inom Skövde kommun och ytterligare är på gång.

Området ligger inom delavrinningsområdet för Klämmabäcken. Bäckens är idag klassad med dålig ekologisk status och enligt de miljökvalitetsnormer som beslutades i december 2016 anges att bäcken ska nå god ekologisk status senast år 2027.

Övergödning är en del av problemet. Som en del i arbetet för att nå god ekologisk status så har MÖS inlett inventering av enskilda avlopp längs bäcken. Området bedöms inte ligga så nära bäcken att miljöskälen är tunga nog för att kommunen ska besluta om verksamhetsområde.

Under yttrandetiden har klaganden kompletterat underlaget med två vattenprover från brunnar i området, en grävd och en bergborrad brunn. Analyserna visar på anmärkningar på vattnet i den borrhade brunnen och otjänlig mikrobiologisk kvalitet i den grävda brunnen, problemen bedöms inte vara av så stor omfattning att behov av åtgärd i ett större sammanhang föreligger utan kan åtgärdas inom den egna fastigheten.

"VA-utbyggnadsplan" omfattar fyra områden: Varola, Böja, Vristulven och Lången. Preliminär tidplan för utbyggnaden löper fram till 2024.

Skövde kommuns sammanfattande synpunkter på Länsstyrelsens förslag på beslut

Skövde kommun konstaterar att Länsstyrelsen och kommunen gör olika bedömningar av storlek på området och bebyggelsetätheten. En utbyggnad i Truvet bedöms ge ett va-nät som är glesare än i befintliga verksamhetsområden i Skövde kommun. Kostnaden för utbyggnad av dricks- och spillvattennät i Truvet kan därför tänkas skilja sig i beaktansvärd omfattning från det normala i Skövde kommun.

Kommunen anser att det område som Länsstyrelsen föreslagit ska ingå i ett kommunalt verksamhetsområde ska begränsas. På den väg som går ut åt öster i den norra delen av området anser man att det är för långt avstånd till de två första fastigheterna längs den vägen för att de ska kunna ses som del av den samlade bebyggelsen. Det gäller även ett par fastigheter i sydöst. När det gäller idrottsplatsen (Stora Väring 7:28) så är det en avvikande fastighetstyp och det är mest ekonomiskt fördelaktigt för den fastigheten att vara kvar utanför verksamhetsområde, de kommer ändå ha goda möjligheter att ansluta.

Då det gäller fastigheterna i sydost vill kommunen dock tydliggöra att under hösten 2018 kommer det att avgöras ifrån vilket håll huvudledningen kommer att komma in i området. Detta medför att fastigheterna i sydost ändå kan komma att tas med i verksamhetsområdet. Man har då haft ytterligare kontakt med fastighetsägare och fått klart om det finns några planer på att stycka av och sälja tomter i området..

Man ser det som positivt att länsstyrelsen tar hänsyn till beslutad va-plan där områdena Böja, Vristulven och nyexploatering vid sjön Lången är utpekade som utbyggnadsområden för den allmänna va-anläggningen. Att sätta en utbyggnad för befintlig bebyggelse i Truvet före utbyggnad för exploatering vid Lången är rimligt.

Miljösamverkan östra Skaraborg

Miljönämnden östra Skaraborg framför sammanfattningsvis att man bedömer i nuläget att majoriteten av avloppsanläggningarna i delavrinningsområdet är underkända utifrån de uppgifter som finns i sitt ärendehanteringssystem. Avloppslösningarna är av varierad ålder och standard vilket gör att det kommer att krävas åtgärder för att klara gällande krav.

Fastigheterna har egna dricksvattentäkter men man har i dagsläget inga uppgifter om dricksvattentäkternas lokalisering och utformning. Ett vattenprov från en borrhå dricksvattenbrunn i Truvet indikerar fekal eller annan förorening som kan innebära en hälsorisk. Provet visade att antalet koliforma bakterier låg långt över gränsvärdet för vad som är tjänligt.

Miljönämnden anser att vatten- och avloppsförsörjningen för fastigheterna i Truvet bör ske i ett större sammanhang så att människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter. En sådan lösning innebär en mer hållbar och långsiktig avloppslösning med kontrollerad funktion, större robusthet och mindre resursåtgång. Att lösa avloppen i ett större sammanhang ökar smittskyddet genom att risken för påverkan från avloppen på närliggande dricksvattenbrunnar minskar.

Det finns olika sätt att uppnå detta:

- Att fastighetsägarna bildar en eller flera gemensamhetsanläggningar och ansluter till kommunens nät.
- Att fastighetsägarna bildar en eller flera gemensamhetsanläggningar som renar avloppsvattnet lokalt med hjälp av t.ex. minireningsverk med en eventuell efterpolering.
- Att fastighetsägarna kretsloppsanpassar små avlopp för att få tillbaka näringsämnen som fosfor och kväve och använder dem som gödsel i ett fungerande kretslopp. Klosettvattnet leds i ett ledningssystem till en gemensam slutna tank och BDT-vatten leds till en gemensam BDTrening (till exempel markbädd eller infiltration).
- Att kommunen bildar ett eller flera verksamhetsområden för vatten och avlopp.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Lagstiftning

I 6 § lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) anges att:

Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, ska kommunen

1. bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och
2. se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va-anläggning.

Enligt 51 § vattentjänstlagen får länsstyrelsen förelägga kommunen att fullgöra sin skyldighet enligt 6 §.

Förutsättningarna för att kommunen ska kunna åläggas ett ansvar är således 1) att det finns ett behov av en samlad lösning inom ett område med hänsyn till miljö- och/eller hälsoskyddet och 2) att området har en viss storlek.

Beträffande tolkningen av begreppet ”större sammanhang” anges i proposition 2005/06:78 (sid 42) att kraven på ett ingripande normalt inte får vara begränsade till en eller ett fåtal fastigheter utan ska vara av den art att mer omfattande åtgärder krävs. Hur många som ska vara berörda är framför allt beroende på hur starkt hälsoskyddet gör sig gällande men enligt praxis behövs det åtminstone en något så när samlad bebyggelse av 20-30 fastigheter (jfr prop. 1955:121 s.61).

Av förarbetena till vattentjänstlagen framgår vidare att då det gäller skyddet för människors hälsa finns inga direkta krav på olägenheternas omfattning för att det kommunala ansvaret ska uppstå. Detta till skillnad från miljörekvisitet där det enligt förarbetena (prop. 2005/06:78 s. 45) anges att den allmänna anläggningen förhindrar eller väsentligt motverkar påtagliga olägenheter för miljön.

Länsstyrelsens bedömning

Behovet av en samlad lösning

Av Miljönämndens yttrande framgår att majoriteten av avloppsanläggningarna i delavrinningsområdet är underkända och att vatten- och avloppsförsörjningen med hänsyn till människors hälsa och miljön, bör ske i ett större sammanhang för fastigheterna i Truvets by. Man anger att det kan finnas olika tekniska lösningar men gemensamt för dessa är att det krävs en samlad lösning.

Det hade varit önskvärt med mer underlag gällande kvalitén på dricksvattnet i området. Statusen på dagens avloppsanläggningar, resultaten på de två vattenanalyserna samt bebyggelsestätheten tyder dock på att det finns risk för påverkan på dricksvattnet i fler delar av området. Länsstyrelsen anser därmed att det med hänsyn till hälsoskyddet finns behov av att långsiktigt ordna vattentjänsterna. Kvar finns därmed att avgöra om det är tillräckligt många fastigheter som är berörda, om området kan ses som ett större sammanhang och i så fall vilka fastigheter som ska anses ingå i denna samlade bebyggelse.

Bebyggelsen ligger relativt samlat längs med en väg med dess sidovägar och glesas ut efterhand. Längst norrut ligger två delområden. Ett åt väster och ett åt öster. Kommunalt verksamhetsområde för VA finns i Väring, 400-500 meter från Truvets by beroende på till vilken fastighetsgräns som avses i Truvets by.

I Skövde kommuns va-plan har kommunen angett vilka kriterier som ska gälla för att man ska anse att det ska vara ett kommunalt ansvar att ordna med vattentjänsterna. Truvets by uppfyller inte va-planens kriterier och är därmed inte beaktad i utbyggnadsplanen. Länsstyrelsen delar inte denna bedömning utan anser att antalet bebyggda fastigheter i området är ett 40-tal som tillsammans utgör en samlad bebyggelse. Exakta antalet beror på hur man definierar området.

Områdets karaktär med en tätare bebyggelse i mitten och relativt utsträckt i ändarna gör att en gränsdragning för vilka fastigheter som ska ingå inte är helt tydlig. Kommunen menar att de två första fastigheterna utmed vägen i nordost ligger för långt ifrån varandra för att de ska kunna ses som en del av den samlade bebyggelsen. Detta gäller även några fastigheter i sydost. Länsstyrelsen kan konstatera att avståndet till byggnaden på idrottsplatsen är ca 175 m. Därifrån är det ytterligare ca 175 meter till nästa bostad. Idrottsplatsens placering gör att det naturliga sambandet mellan bebyggelsen bryts. Av miljönämndens yttrande framgår att vattentjänsterna för fastigheterna öster om idrottsplatsen inte behöver lösas i ett större sammanhang. Sammantagen gör därför Länsstyrelsen bedömningen att bebyggelsen öster om idrottsplatsen inte ska omfattas av föreliggande beslut.

Då det gäller bebyggelsen i sydost anser dock Länsstyrelsen att denna har ett mer naturligt sammanhang med övrig bebyggelse. Området är tätare bebyggt och enligt miljönämndens yttrande behöver vattentjänsterna för dessa fastigheter lösas i ett större sammanhang. Därmed gör Länsstyrelsen bedömningen att dessa fastigheter ska ses som ett sammanhang med övrig bebyggelse och omfattas av beslutet.

Tidplan

Enligt 6 § lagen om allmänna vattentjänster ska ett konstaterat behov av vattentjänster för en befintlig bebyggelse snarast tillgodoses.

När det gäller betydelsen av utbyggnadsplaner anges i proposition 2005/06:78 (sid 69) att eftersom huvudmannen enligt lagförslaget inte längre kommer att kunna bestämma verksamhetsområdet själv, kommer huvudmannen att behöva en större möjlighet att genomföra utbyggnaden efter sin egen planering. Huvudmannen bör ha rätt att följa en egen, antagen plan för att ordna en allmän va-anläggning, så länge detta inte görs i syfte att förhålla genomförandet av beslutet om verksamhetsområdet. Detta har intagits i vattentjänstlagen genom 17 §.

I Skövde kommuns va-plan redovisas en preliminär prioriteringsordning för utbyggnaden av kommunalt VA för de områden man anser kommunen har en skyldighet att försörja med vattentjänster. Det är fyra områden (Verola, Böja, Vristulven och LIS Lången) där man anger att kommunalt verksamhetsområde ska vara beslutat inom tio år. De tre förstnämnda ska vara färdigutbyggda år 2022 enligt planen. Lången bedöms vara klar år 2024 men är mer osäker då tidplanen för detta område styrs av detaljplaneläggningen.

Då kommunen inte ansett att Truvets by är ett så kallat § 6-område har man inte beaktat dess behov i den prioriteringsordning man redovisar. Länsstyrelsen har inte underlag eller anledning att i stort ifrågasätta denna prioritering mer än att Truvets by består av en större befintlig bebyggelse än Lången, där en va-utbyggnad till stor del drivs av en framtida utökning av antalet fastigheter. Behovet av en utbyggnad till Truvets by bör därmed vara högre prioriterad än en utbyggnad till Lången. Länsstyrelsen anser därmed att utbyggnaden till Truvets by inte ska avvaktas utan bör påbörjas relativt snart och vara klar den 31 december 2021.

Övrigt

Länsstyrelsen vill uppmärksamma kommunen på att detta beslut inte befriar tillståndsinnehavaren från skyldigheten att söka sådant tillstånd som kan krävas enligt annan författning och som kan bli aktuellt för ledningsdragningen.

Alla ledningsdragningar ska anmälas till Länsstyrelsen för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken, då det väsentligen kan ändra naturmiljön eller kräva ingrepp på eventuella fornlämningar. För arbeten i vatten gäller generell tillståndsplikt enligt 11 kap. 9 § miljöbalken (MB). För vissa vattenverksamheter kan det räcka med en anmälan om vattenverksamhet (11:9a§ MB) till Länsstyrelsen. Omfattningen av verksamheten avgör om det krävs ett tillstånd eller om det räcker med en anmälan om vattenverksamhet. Samråd med Länsstyrelsens krävs därmed även i denna fråga.

I detta ärende har biträdande miljödirektör Jörgen Hammarström beslutat och länsmiljöingenjör Annika Svensson varit föredragande. I handläggningen har även länsjurist Martin Jansson deltagit.

Jörgen Hammarström

Annika Svensson

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför underskrifter

Kopia till:

Miljönämnden östra Skaraborg, miljoskaraborg@skovde.se

Helene af Kleen, helene.afkleen@lastograv.se

Annika Holmén, va-chef, Annika.Holmen@skovde.se

Griphammar-Westberg Eva, eva.griphammar-westberg@lansstyrelsen.se

Samhällsbyggnadsenheten, Mehdi.Vaziri@lansstyrelsen.se

Naturvårdsavdelningen, Kristina.Hook-Patriksson@lansstyrelsen.se

Kulturmiljöenheten, asa.algotsson@lansstyrelsen.se

Vattenavdelningen, evelina.augustsson@lansstyrelsen.se